เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2543. ถั่วหรั่ง. กรุงเทพฯ : เอกสารเผยแพร่กรมส่งเสริมการเกษตร.

กรมวิชาการเกษตร. 2545. โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์ *Bacillus subtilis* สายพันธุ์ ABS/TRF สำหรับควบคุมโรคพืชที่สำคัญทางเศรษฐกิจ. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

จักรพันธ์ ศิริธัญญาลักษณ์. 2538. ยาเม็ด : การผลิต วิจัย และพัฒนา. ภาควิชาเทคโนโลยีเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิระเดช แจ่มสว่าง และ บรรเจิด อินหว่าง. 2539. การควบคุมโรคเน่าระดับดินไรซอกโทเนียของฝ้ายโดยวิธีคลุกเมล็ดด้วยจุลินทรีย์. ว. โรคพืช. 6 : 63–72.

จำเป็น อ่อนทอง. 2545. คู่มือปฏิบัติการ การวิเคราะห์ดินและพืช. สงขลา : คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ชุติมันต์ พานิชศักดิ์พัฒนา, จิระ สุวรรณประเสริฐ และ ปรีชา สุรินทร์. 2536. โรคของถั่วหรั่ง. กสิกร 66 : 56-57.

ชุติมันต์ พานิชศักดิ์พัฒนา, เพลินพิศ สงสังข์, นลิณี ศิวาภรณ์, จิระ สุวรรณประเสริฐ และ ปรีชา สุรินทร์. 2537. โรคของถั่วหรั่ง (*Vigna subterranea*). ว. วิทย. กษ. 27 : 189–201.

ชุติมันต์ พานิชศักดิ์พัฒนา, เครือพันธ์ กิตติปกรณ์, นลิณี ศิวาภรณ์, บุษราคัม อุดมศักดิ์ และ ปรีชา สุรินทร์. 2538. โรคของถั่วหรั่ง(*Vigna subterranea*) ในภาคใต้ของประเทศไทย. การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติ ครั้งที่ 2, 9-11 ตุลาคม 2538. เชียงใหม่.

ดวงพร คันธโชติ. 2537. อนุกรมวิธานของเชื้อแบคทีเรียและปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ทัดทรง ทั่วทิพย์. 2534. ยาเม็ด. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร : โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮ้าส์.

นลินี จาริกภากร, พาณี หนูนิ่ม, บุญมี วารินสอาด และ มนูญ เอนกชัย. 2535. การควบคุมโรคข้าวด้วยวิธีคลุกเมล็ดด้วยเชื้อ *Bacillus subtilis* ว. วิชาการเกษตร. 10 : 85–89.

นลินี จาริกภากร, พาณี หนูนิ่ม, โสพนา วรฉัตรวิทยา, อุทิศ ดวงสุวรรณ และ มนูญ เอนกชัย. 2537. การควบคุมเชื้อสาเหตุโรคข้าวในสภาพไร่โดยแบคทีเรีย *Bacillus subtilis* สายพันธุ์ NSRS 89-24 และ NSRS 89-26. ว.วิชาการเกษตร. 12 : 111–114.

นิอร จิรพงศธรกุล. 2544. การแยกและการหาสภาวะที่เหมาะสมของ *Bacillus* sp. ที่สามารถยับยั้งเชื้อรา *Rhizoctonia solani.* วิชาโครงงานทางเทคโนโลยีชีวภาพ (349–491). คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ประไพศรี สมใจ, พวงเพ็ญ สูยะนันท์, บัณฑิต ฝั่งสินธ์, ภูษิตา วรรณิสสร และ จิราภรณ์ วัฒนะกุล. 2540. การผลิตสารชีวภาพมีฤทธิ์ต้านทานเชื้อราโรคพืชจากเชื้อ *Bacillus subtilis* ในระดับห้องปฏิบัติการ. ว.แก่นเกษตร. 25 (2) : 66–72.

ปราโมทย์ ทิพย์ดวงตา. 2539. ยาเม็ด. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พากเพียร อรัญนารถ, นงรัตน์ นิลพานิชย์, วิชิต ศิริสันธนะ และ สมคิด ดิสถาพร. 2544. ประสิทธิภาพของชีวภัณฑ์ *Bacillus subtilis* ในการควบคุมโรคกาบใบแห้งของข้าว. ว. วิชาการเกษตร. 19 : 4–12.

มณจันทร์ เมฆธน. 2536. ศักยภาพของเชื้อ *Bacillus subtilis* AP01 ในการป้องกันกำจัดเชื้อสาเหตุของโรคพืช. ว.วิทยาศาสตร์ มก. 11: 9–20.

วัลลภ สันติประชา. 2538. บทปฏิบัติการเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์. สงขลา : ภาควิชาพืชศาสตร์ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สถาบันวิจัยพืชไร่. 2543. ถั่วหรั่ง. ผลงานวิชาการประจำปี 2543. กรมวิชาการเกษตร.

สุทิน คล้ายมนต์. 2535. การปรับปรุงดินและการใช้ปุ๋ยเพิ่มผลผลิตถั่วเขียว. ใน เอกสารการประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการใช้ปุ๋ยกับพืชชนิดต่าง ๆ รุ่นที่ 1 เล่ม 2 หน้า 149-166 วันที่ 25-27 สิงหาคม 2535. กองปฐพีวิทยา กรมวิชาการเกษตร.

สุเทพ รัตนพันธ์. 2525. การศึกษาสภาพการปลูกถั่วหรั่ง. สงขลา :สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้.

สุพจน์ กาเซ็ม และ สุดฤดี ประเทืองวงศ์. 2544. เชื้อแบคทีเรียสายพันธุ์ใหม่ที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมโรคสำคัญของถั่วเหลืองทัดเทียมสารเคมี. การประชุมวิชาการอารักขาพืชแห่งชาติครั้งที่ 5, 21-23 พฤศจิกายน 2544. กาญจนบุรี.

สุมาลี เหลืองสกุล, เสริมสิน ศิริวัฒนา, สมใจ ศิริโภค และ ขจีนาฏ โพธิเวชกุล. 2542. การคัดเลือกแบคทีเรียแอนทาโกนีสต์ที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมเชื้อ *Fusarium oxysporum*. ว.วิทย. (มศว). 15 : 59–80.

สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้. 2546. “ถั่วหรั่ง“ พืชไร่ที่ปลูกได้ดีในภาคใต้. กรมส่งเสริมการเกษตร.

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8. 2544. ทางเลือกการปลูกพืชในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง. เอกสารแนะนำแนวทางการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โครงการพักการชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย. กรมวิชาการเกษตร.

ศักดิ์ สุนทรสิงห์. 2537. โรคของผักและการป้องกันจำกัด. กรุงเทพ ฯ : คณะเกษตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาตร์.

ศูนย์วิจัยพืชไร่สงขลา. 2541. ถั่งหรั่งพันธุ์สงขลา 1. สงขลา : เอกสารประกอบการรับรองพันธุ์ถั่วหรั่ง พันธุ์สงขลา 1.

อุษา ศรีใส. 2546 สภาพกรดด่างของดินที่เหมาะสมต่อมวลชีวภาพและการปลดปล่อยธาตุไนโตรเจนของถั่วหรั่งและถั่วพร้าที่ใช้เป็นปุ๋ยพืชสด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อรพรรณ วิเศษสังข์ และ จุมพล สาระนาค. 2540. ระวังภัยจากเชื้อไรซ๊อกโทเนีย. กสิกร 70 : 577–579.

อำไพทิพย์ สุขหอม. 2534. ลักษณะบางประการของสารปฏิชีวนะ จาก *Bacillus* sp. ที่มีฤทธิ์ยับยั้งโรคหูดของมันฝรั่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Arunyanart, P., Nilpanit, N., Sirisantana, W. and Disthaporn, S. 2001. Effectiveness of bioproduct of *Bacillus subtilis* to control rice sheath blight disease. J. Thai Agricul. Research . 19 (1) : 4-12.

Baker, C.J., Stavely, J.R. and Mock, N. 1985. Biocontrol of bean rust by *Bacillus subtilis* under field conditions. J. Plant Dis. Protect. 69 : 770-772.

Blum, L. K., Frey, S.D. and Soto, D. G. 1991. Effect of a fluorescent-pigment producing *Rhizobium* on the severity of *Rhizoctonia solani* seed and root rot *phaseolus vulgaris*. Beltsville-symposia in agriculture research. 14. In The Rhizosphere and Plant Growth (eds. D. L., Keister and P. B. Cregan). 299 pp.

Boer, A.S. and Diderichsen, B. 1991. On the safety of *Bacillus subtilis* and *Bacillus amyloliquefaciens*. Appl. Microbiol. Biotechnol. 36 : 1–4.

Burges, H.D. and Jones, K.A. 1998. Introduction. In : Burges, H.D. (ed), Formulation of Microbial Biopesticides : Beneficial microorganism, nematodes and seed treatments. Kluwer Acadimic Publishers, Dordrecht, Netherland.

Burla, M., Goverde, M., Schwinn, F. J. and Wiemken, A. 1996. Influence of biocontrol organisms on root pathogenic fungi and on the plant symbiotic micro-organisms *Rhizobium phaseoli* and *Glomus mosseae*. Zeitschrift fur pflanzenkrankheiten and pflanzenschutz. 103:156-163.

Commare, R. R., Nandakumar, R., Kandan, A., Suresh, S., Bharathi, M., Raguchander, T. and Samiyappan, R. 2002. *Pseudomonas fluorescens* based bio-formulation for the management of sheath blight disease and leaffolder insect in rice. Crop Prot. 21 : 671-677.

Gamliel, A., Katan, J. and Cohen, E. 1989. Toxicity of chloronitrobenzenes to *Fusarium oxysporum* and *Rhizoctonia solani* as related to their structure. Phytoparasitica. 17 : 101-105.

Gasoni, L., Cozzi, J. and Kobayashi, K.1998. Survival of potential of biocontrol bacteria in various formulations and their ability to reduce radish damping off caused by *Rhizoctonia solani.* J. Plant Dis. Protect.106 : 41–48.

Herkelot, G.A. C. 1972. Vegetable in South Asia. London : George Allen & Unwin.

Kanjanamaneesathian, M., Kusonwiriyawong, C., Pengnoo, A. and Nilratana, L. 1998. Screening of potential baterial antagonists for control of sheath blight in rice and development of suitable bacterial formulations for effective application. Aust. Plant Pathol. 27 : 198-206.

Kanjanamaneesathian, M., Pengnoo, A., Jantharangsri, A., Nilratana, L. and Kusonwiriyawong, C. 2000. Scanning electron microscopic examination of pellet formulation of *Bacillus megaterium* and *B. pumilus*, antagonists of *Rhizoctonia solani*, and survival during storage. J. Microbio. Biotech. 16 : 523-527.

Kusonwiriyawong, C. Pengnoo, A. Nilratana, L.and Kanjanamaneesathian, M. 1999. Development of effective bacterials formulations for the control of sheath blight of rice. Proceedings of the First Australasian Soilborne Disease Symposium. Gold Coast, Australia. P. 108-110.

Mac Faddin, J.F. 1976. Biochemical Test for Identification of Medical Bacteria. Waverly Press, Inc. USA.

Maten, P., Bruckner, S. and Luth, P. 1999. Plant growth promotion of different cultivated plant and biological control of soil borne phytopatogenic fungi by *Bacillus subtilis* strain B2G. J. Plant Dis. Protect. 106 : 74–81.

Mckeen, C.D., Reilly, C.C. and Pusey, P.L. 1986. Production and partial characterization of antifungal substances antagonistic to *Monilinia fructicola* from *Bacillus subtilis*. Phytopathol. 76 : 136-139.

Nandakumar, R., Babu, S., Viswanathan, R., Raguchander, T. and Samiyappan, R. 2001. Induction of systemic resistance in rice against sheath blight disease by *Pseudomonas fluorescens*. Soil Biol. Biochem. 33 : 603-612.

NAS. 1979. Bambarra groundnut. In Tropical legumes : Resources for the Future, ll. Washington, D.C. : National Academe of Sciences.

Parameter, J.R. and Whitney, H.S. 1970. Taxonomy and nomenclature of the imperfect stage. In *Rhizoctonia solani*, Biology and Pathology (ed. J. R. Parameter. P 7-9.) London : University of California.

Pengnoo, A., Kusonwiriyawong, C., Nilratana, L.and Kanjanamaneesathian, M. 2000. Greenhouse and field trails of the bacterial antagonists in pellet formulations to suppress sheath blight of rice caused by *Rhizoctonia solani* . BioControl J. 45 :245-256.

Peterson, D.J., Srinivasan, M. and Chanway, C.P. 1996. *Bacillus polymyxa* stimulates increased *Rhizobium etli* populations and nodulation when co–resident in the rhizosphere of *Phaseolus vulgaris*. FEMS Microbiol. Letters. 142 : 271–276.

Pusey, P.L. 1989. Use of *Bacillus subtilis* and related organisms as biofungicides. Pestic. Sci. 27 : 133–140.

Ryder, M.H., Yan, Z., Terace, T.E., Rovira, A.D., Tang, W. and Correll, R.L. 1999. Use to strains of *Bacillus* isolated in China to suppress take all and *Rhizoctonia* root rot, and promote seedling growth of glasshouse grown wheat in Australian Soil. Soil Biol. Biochem. 13 : 19–23.

Rytter, J.L., Lukezic, L., Craig, R. and Moorman, G.W. 1989. Biological control of geranium rust by *Bacillus subtilis.* Phytopathol. 79 : 367–370.

Schaad, N.W., Jones, J. B. and Chun, W. 2001. Laboratory Guide for Identification of Plant Pathogenic Bacteria. 3rd ed. St. Paul, MN.USA : APS Press.

Schmiedeknecht, G., Bochow, H. and Junge, H. 1998. Use of *Bacillus subtilis* as biocontrol agent II biologicalcontrol of potato disease. J. Plant Dis. Protect.. 105 : 376–386.

Shoda, M. 2000. Bacterial control of plant disease. J. Biosci. Bioeng. 89 : 515 – 521.

Shogi. 1978. Recent chemical studies on peptide antibiotics from the genus *Bacillus*. Adv. Appl. Microbiol. 24 : 187-214.

Srinivasan, M., Peterson, D. J. and Holl, F. B. 1997. Nodulation of *Phaseolus vulgaris* by *Rhizobium etli* is enhanced by the presence of *Bacillus.* Can. J. Microbiol. 43: 1-8.

Wiwattanapatapee, R., Pengnoo, A., Kanjanamaneesathian, M., Matchavanich, W., Nilratana, L. and Jantharangsri, A. 2004. Floating pellets containing bacterial antagonist for control sheath blight of rice: formulation, viability and bacterial release studies. J. Control. Rel. 95(3) : 453-460.

Young, C.S., Lethbridge, G., Shaw, L.J. and Burns, R.G. 1995. Survival of inoculated *Bacillus cereus* spores and vegetative cells in non-planted and rhizosphere soil. Soil Biol. Biochem. 27 : 1017–1026.